

La mirada de l'educació de Carles Capdevila: el nostre homenatge

Per la Direcció de l'Anuari de l'Educació de les Illes Balears

*«Prou sé que la vida s'aprèn vivint-la,
sovint a patacades, però mirar d'endreçar els aprenentatges per escrit els consolida.»*

Com molts de vosaltres bé sabeu, el 2 de juny d'aquest 2017 el filòsof i periodista Carles Capdevila ens va deixar. No obstant això, va ser una marxa física perquè el seu llegat va quedar entre nosaltres a través de les seves aportacions a premsa, ràdio i televisió. Carles Capdevila va fundar el diari *Ara* i va escriure per a altres diaris com *l'Avui*, *El Periódico* i *El 9 Nou*. Així mateix, va crear i dirigir, de 2004 a 2008, l'espai televisiu *Alguna pregunta més?* (APM?); va dirigir i presentar el programa *Qui els va parir* (2008); i va dirigir el programa *Eduqueu les criatures* a Catalunya Ràdio. Per tant, aquestes línies volen no només introduir l'Anuari de l'Educació 2017 sinó també rendir homenatge a les seves reflexions sobre l'educació, la conciliació, el rol dels pares o l'assetjament.

Carles Capdevila va escriure diferents llibres i un d'ells, titulat *Educar millor: onze converses per acompanyar famílies i mestres, és, sense dubte*, el reflex de la comunitat creada entre ell i mestres, pedagogs, psicòlegs i altres especialistes del món de l'educació a través dels seus escrits a *l'Ara*. De fet, va suposar un compendi d'onze entrevistes —prèviament publicades a dit diari—, però que aportaven una visió més àmplia de la tasca transformadora, de l'apoderament o de la riquesa de les aportacions individuals, i fins i tot divergents, viscudes per cada agent involucrat. Com el seu autor conclouia, el llibre «intenta ajudar a educar millor» *perquè no hi ha* «res més transformador que parlar en positiu de la tasca educadora, desdramatitzar-la, fomentar que els que encarrilem la canalla tinguem més seguretat i alegria, i menys por i complexos».

Compartim amb en Capdevila que l'educació s'ha de viure amb passió, però també se n'ha de parlar —amb humor i responsabilitat— a partir de la reflexió i de l'experiència. Es tracta de crear clima positiu en què l'alegria i la confiança imperin entre tots aquells que participem en aquest àmbit meravellós. Sota aquest propòsit, *Educar millor: onze converses per acompanyar famílies i mestres* vol que la connexió família-escola sigui real i que tots aprenem a educar junts «amb convicció i optimisme».

En Carles, al programa *Eduqueu les criatures* a Catalunya Ràdio, parlava sovint de la conciliació com a repte i com a problema del segle XXI. Feia autocrítica, i ens la feia a nosaltres, de la càrrega laboral que assumim, perquè ens resta temps de gaudi mutu amb els nostres fills. Aquesta acció de deixar de banda el correu electrònic, l'agenda o les trucades telefòniques també es produeix als esplais o a les entitats de lleure. Com ell bé suggereix, l'esplai és un espai revolucionari en tant que es prohibeix l'ús del mòbil i ordinadors fins a la tornada, a excepció de casos d'emergència. Es tracta, per tant, d'aprofitar aquest espai educatiu per generar relacions, per fer activitats, per estar en contacte amb la natura i per relaxar-se de la cultura «de l'angoixa i la desconfiança permanent» existent.

Agraïm la proximitat amb què treballava certes temàtiques com la criança cap als seus quatre fills. Per ell, hi havia cinc sentits claus: el comú, el ridícul, l'haver de, el moral i l'humor. Si bé en moltes ocasions els camins de pare i de periodista convergien, sempre volia deixar patent que la seva feina «no és de pedagog ni d'expert, sinó de comunicador»; prevalent «l'autenticitat [...] allò que diem ho hem viscut en pròpia pell». També va dedicar espais a temes sensibles com l'assetjament. Va mostrar la seva admiració cap als pares de l'Alan —un menor transsexual que, fruit de l'assetjament, va decidir no continuar vivint—, perquè «no miren enrere per venjar la mort de l'Alan, una vida que ja no els pot tornar ningú». Recorda, posant un exemple real, la importància de la detecció primerenca i del treball conjunt «perquè no mori cap més Alan».

Als mestres ens va dedicar unes paraules en les quals mostra la seva gratitud per —i citem literalment—:

- Entendre que la vostra feina no acaba quan ho heu explicat, sinó quan ho han entès;
- La il·lusió amb què enceteu el curs, dient com diem tots que fa mandra, però sentint íntimament les ganes de començar;
- Fer l'esforç que feu per treure el màxim de cada alumne, confiar-hi i reforçar-los l'autoestima;
- Els extres que heu de fer pendants dels que tenen dificultats a casa, sabent que en una societat meritocràtica això no ha de perjudicar la igualtat d'oportunitats a l'escola;
- Tenir sentit de l'humor, que us permet combinar el repte més transcendent de la humanitat — educar les criatures— amb els somriures que ho fan tot més fàcil;
- Entendre que el món connectat no és res que ens hagi de fer por, si ho fem servir com a palanca per augmentar la motivació;
- Tenir clar que en el món connectat també s'ha de saber desconnectar;
- La paciència que teniu amb els pares i l'estima que teniu pels nostres fills;
- No desanimar-vos per més motius que tingueu, sabent que la vostra missió és massa important per permetre-us el luxe d'abaixar la guàrdia;
- Tot el que heu preparat i pensat perquè aquest any us surti encara millor que l'anterior;
- No tenir por d'innovar; i,
- Compartir experiències amb altres mestres, per formar-vos i assumir que heu de formar aprenents permanents, que avui a les aules s'hi va a aprendre a aprendre.

Volem tancar aquest sentit homenatge amb, probablement, un dels seus escrits més propers: «Besos de una madre, lo más grande del mundo». Hi remarca com, en ocasions, la vida fa un intercanvi de papers en què, si bé els fills hem de cuidar dels nostres pares, ells ens ha de cuidar, a pesar que el seu cos estigui cansat. Tant ell com la seva mare són conscients del moment que estan vivint, però en Carles en certa manera recorda que fruit de la seva malaltia ha deixat de banda qüestions fins ara essencials i diàries, per reviuere el vincle mare-fill:

«Mi madre se sienta junto a la cama, me coge la mano, me da besos dulces. Y de repente tengo menos miedo, siento menos dolor. Nos caen lágrimas. De emoción. Hará 35 años que mi madre no me curaba. Se acuerda, es un don que no se pierde, un instinto animal infalible. Magia pura. Me vienen a la cabeza las veces que me había curado de dolores de estómago inocentes poniéndome la mano con delicadeza. Ahora necesito la radio y la cirugía y la quimio: la cosa maloliente que tengo que echar fuera del vientre es un cáncer. Pero también necesito besos que curan. Qué suerte que estés, madre.»